

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

20 De alijs dubijs circa Vsuras.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

evidentiam facti: quales sunt, qui sunt in conspectu populi
 vitas exercent, tot id conscientibus, ut nulla possit tergi-
 versatione celari. Nec requiritur, ut plures actus usurarios
 exercent, ut aliqui putarunt, sed satis est, ut unum actum usura-
 rium publice exercent, ut ait Nau. cū Abb. & alijs, in *Mā. c.*
17. n. 280. Non requiritur etiam, ut usuram exercent in mu-
 tuo formaliter, satis est ut exercent eam in mutuo virtuali-
 ter: nimirum vendendo merces, vel quancumque rem multo
 canus, quam sit iustum pretium, ob dilatum ad tempus so-
 lutioem, ut ait Nauar. *ibid.* & Sil. *verb. Usur. g. 2. & Pano.*
in c. Ad nostram, de emp. c. 10. n. 19. Item manifestus usurarius
 dicitur, quicumque est notorius, vel per sententiam iudicis,
 vel per propriam confessionem in iudicio, ut ait Couar. *loc.*
cit. Sil. & Nauar. locis cit. Ang. verb. Usur. 2. n. 19. Abb. in *c.*
Quia in omnib. de Usur. Quare non sufficit, si usurarius pro-
 prium crimen fateatur, etiam coram testibus, aut Sacerdote
 extra confessionem sacramentalem. Nec sufficit, si usurarius
 infamā labore, aut quod adsint argumēta, vel iudicia usu-
 rae contra eum.

Si secundo quæras, quid in hoc cap. per idoneam cautio-
 nem intelligatur? Respondetur, intelligi cautionem cum pi-
 gnoribus, vel fideiussoribus: quod usurarius pignora, vel fi-
 deiussores dare non possit, sufficit, ut iuret se restitutum us-
 uras, & iuret se non posse dare pignora, vel fideiussores, ut
 dicit Nauar. *c. 17. n. 279.* Quod si usurarius sit in periculo
 mortis, & velit prædicta præstare, sed non possit, quia vel est
 in solitudine, vel in mari, naufragio, vel est correptus subito
 aliquo morbo mortifero, ut ea præstare non possit, potest
 absolute à quocumque Sacerdote, dummodo, si per tempus
 vacauerit, iuret se prestiturum, quæ ex prædictis potuerit.
 Quod si adsint aliqui, declaret coram illis se illa debere, &
 præcipere, ut de bonis suis restituantur, & confessorius ob-
 tineat ab eo facultatem prædicta omnia explicandi. Ordina-
 rio, ut si ipse conualuerit, Ordinarius curam habeat eum
 cogendi ad prædicta præstanda. Quod si non conualuerit,
 possit Ordinarius cogere usurarij heredes, ut impleant præ-
 dicta, ut ait Nauar. *c. 17. n. 280.* Item in *d. c. Quamquam,* per
 eos, qui alijs acquiritur, intelliguntur liberi in patris pote-
 state constituti, & semper proprii, aut bona fide possessi, ut ait
 Nauar. *c. 17. n. 281.* Si tertio quæras, An sicut usurarij mani-
 festi testamentum ipso iure est irritum, sic etiam sit codicil-
 lus, & quæcumque alia ultima voluntas? Respondetur, esse
 irrita, sic glo. communiter recepta in *c. Quamquam, de Usu.*

Dubium, an pena huius capitis comprehendere intelli-
 gantur Iudæos in temporalibus subiectos Principibus Chris-
 tianis, quando manifesti sunt usurarij? Respondetur, aliquos
 dicere, eos comprehendere: Sed mihi videtur probabilius op-
 positum, ut ait Rosel. *ver. Restitutio. g. n. 74.* cum Franc. Aret.

Tertia pena usurarij est in *c. 1. de Usur. lib. 6. vbi* statuitur,
 ut nec Collegium, nec Vniuersitas, nec quæcumque alia sin-
 gulares persone cuiuscumque status sint, vel dignitatis, alie-
 nigenis, & quibuscumque non oriundis ex eadem Republ.
 qui publice exercent, aut exercere volunt usuras, conducant
 domos, ut in illis usuras exercent, aut conductas habere si-
 nant, aut habitare in terris suis, sed intra 3. menses eos expel-
 lant, in posterum eos numquam admittant. Alioquin contra-
 riarum facientes, si sint persone Ecclesiast. Patriarchæ, Ar-
 chiepiscopi, vel Episcopi, ipso facto incurrunt penam sus-
 pensionis: si vero sint minores persone Ecclesiast. incurrant
 ipso facto penam excommunicationis: si vero sit Collegiū,
 aut alia Vniuersitas, ipso facto incurrat penam interdicti.
 Quam si animo indurato per mensem sustinerint, ex eo
 tempore terræ ipsorum Ecclesiastico interdicto subiaceant,
 donec usurarios prædictos expellant. De laicis vero præci-
 pitur ibidem, ut per suos Ordinarios, cessante privilegio cō-
 pellantur per censuram Ecclesiasticam. Vnde non sunt ipso
 facto excommunicati in eo capite.

Dubitatur etiam, an qui locant domos Iudæis usurarias,
 hac lege comprehendantur, dictæq; penæ subiaceant? Dux
 sunt opiniones: Prima asserit, eos hac lege comprehēdi. *Gem.*
in c. 1. de Usur. in 6. Silu. verb. Usura. g. 22. Ang. eod. ver.
2. n. 14. Altera opinio negat eos hac lege comprehēdi. Ro-

sel. *verb. Restitutio. g. n. 74.* & citat Franc. Aretin. hoc penam
 probabile Tabien. *verb. Usura. g. 5.* & certè est valde pro-
 babilis sententia.

Quarta pena Usurarium est in *Clem. 1. de Usu.* vbi sta-
 tutum est, ut Communitates, Potestates earum, Rectores, iu-
 dices, & quicumque alij officiales, qui condiderint, scripse-
 rint, vel d. ctauerint statuta, quibus usurae permittuntur ex-
 tra, & compelluntur solui, aut prohibentur repeti, postquam
 solute sunt, sint ipso facto excommunicati. Insuper etiam,
 qui scienter etiam iudicare præsumserint, ut usurae solu-
 tur, aut ne restituantur, eum repetuntur, postquam solute
 fuerint, ipso facto excommunicantur. Item statuitur, veni-
 præfata statuta deleantur intra 3. menses ab his, qui possunt
 ea auctoritate desere, sint ipso facto excommunicati. Preter-
 ea, ut ij, qui ea statuta, vel similem consuetudinem seruau-
 erint, sint ipso facto excommunicati. Item statuitur, ut quan-
 do agitur de usura, quibus aliquis commisit præsumptis,
 cogatur censuris ad exhibendos libros suorum rationum,
 ut interim res commodius cognoscatur. Hæc ibi.

Notandum est, non incidere in hanc penam, communi-
 tatem aliquam, vel Principem, qui lege, vel statuto decernit,
 ne Iudæi, vel alij Usurarij certam usuram exigant, nimirum
 magnam. *Glo. ibidem* communiter recepta: aliud enim est
 statuere, ne magna usura exigatur, aliud vel d. statuere, ut
 exigatur. Item non incidunt in hanc penam Communi-
 tates, vel Principes, qui solim impune permittunt usurarios,
 id est, qui solim desunt punire usurarios.

Vltimo est notandum, *Clem. 1. de Sepult.* statutum esse, ut
 qui usurarios manifestos scienter sepelire præsumserint con-
 tra id, quod est statutum in *c. Quamquam, de Usur. lib. 6.* sit
 ipso facto excommunicatus, neque absoluaui quoadque
 ad arbitrium Episcopi satisfecerit.

Dubium tamen est, an Rex, vel Imperator, vel alius Prin-
 cepts non agnoscens in temporalibus superiorum, peccet, si
 impune permittat in terris suis Iudæos usurarios? Respon-
 deo, non peccare, si solim permittit hoc scyfu, quod non pun-
 nit eos: an etiam Papa in terris Ecclesiæ eos permittit. *Nauar.*
c. 17. lib. 4. tit. de Iudæis.

Si secundo roges, an peccet Rex, siue Imperator, vel alius
 Princeps, si auctoritate sua faciat, aut cogat, ut usurae pronul-
 se Iudæis soluantur à debitoribus? Dux sunt opiniones: Pri-
 ma asserit, eos peccare, & incidere in penam *Clem. huius.*
 Ita Silu. *verb. Usura. g. 3. 38.* Ang. *eod. verb. 4.* & citant Card.
 Anan. Alex. Imo. Primo, quia in *d. Clem. aperte* dicitur. Secun-
 do, quia in *c. Post miserabilem, de Usur.* clare dicitur, ut imbeci
 Iudæos usuras restituere. Opinio secunda ait non peccare,
 ita Nau. *confert.* quia consuetudo in contrarium potuit ab-
 rogare iura posita. Et sicut soluere usuras non est contra
 ius naturale, licet exigere sita facere ut soluas usuram, non
 est contra ius naturale.

De alijs dubijs circa usuras.

CAPVT XIX.

Hæc erat tractandum de multis dubijs, quæ sunt circa
 usuras in ipsis contractibus, nimirum. Primo, de usu-
 ris circa deposita & commodata. Secundo, de usuris
 circa pignora, & hypothecas. Tertio, de usuris circa emptio-
 nes & venditiones. Quarto, de usuris in locato, & condoto.
 Quinto, de usuris in contractu Societatis. Sexto, de usuris in
 fideiussoribus. Sed de his omnib. disputatū à nobis est in *tra-*
cto contract. in sing. materijs. Et hæcenus quidem de Usuris.

In hoc tractatu de Delictis, agendum nobis erat de bello
 iniusto, & de obligatione restituendi ea, quæ ex bello ini-
 sto acquiruntur. Verum hoc melius tractabitur in materia
 de status personarum, etiam ageretur de status militum.

Supererat postremo ad rotundum hunc tractatum de Deli-
 ctis absoluaudum, agere in speciali de quasi delictis, hoc est,
 de obligatione restituendi octa ex quasi delictis: sed quia de
 hac re differimus in *Tractatu de Restitutione in communi,*
 ideo in præsentia omittimus.

FINIS LIBRI QVINTI.

INSTI-